

עלון בנגינות מזמור עיר

בס"ד

כניסת שבת 5:10
יציאת שבת 6:24

הוצאה לאור:
יצחק חלבה 052-6025436

גיליון מס' 1002 טו' אדר תשפ"ה

כי תשא

רעיונות על הפרשה על פי תורתו של הרב אביגדור נבנצל שליט"א

בסיום הארבעים יום ששה משה רבינו בהר סיני נאמר: **וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה כִּכְלֹתוֹ לְדַבֵּר אֶתוֹ בְּהַר סִינַי עֲשֵׂי לִוְזֹת הָעֵדוּת לְזֹזֹת אֲבָן כְּתָבִים בְּאֶצְבָּע אֶלְקִים** (שמות לא, יח) מעיר רש"י: המילה 'ככלתו' כתובה ללא 'ויו', והסיבה היא לרמוז **"שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן שלא היה יכול ללמוד כולה בזמן מועט כזה"** (רש"י שם)

מסביר מו"ר הרב נבנצל שליט"א: אותו יום כל עם ישראל היו בבחינת כלה הנכנסת לחופה ועל כן צריך היה להיות יום של שמחה גדולה. עם ישראל עומדים בתחתית ההר ומצפים בכיליון עיניים לשובו של משה מן ההר עם לוחות הברית; עברו ארבעים יום מאז מעמד הר סיני בו היו כל ישראל בדרגת אדם הראשון לפני החטא, כולם נביאים כפי שאומר להם משה: **"כִּי מִי כָל בְּשֵׁר אֲשֶׁר יִשְׁמַע קוֹל אֶלְקִים זֹזִים מִדַּבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ כְּמִנּוֹ וַיִּזְוֶי"** (דברים ה, כב) כולם ראו את הניסים ונפלאות שעשה הקב"ה במצרים, בקריעת ים סוף, כולם אכלו את המן במדבר שלפי דעה אחת בגמרא הוא המאכל של מלאכי השרת, ללא ספק המדרגה גבוהה ביותר שיכול לצפות בן אדם להשיג. והנה מתרחשת נפילה מאיגרא רמא לבירא עמיקתא: במהלך של שעות ספורות העם מגיע למצב שהקב"ה רוצה להשמידם ח"ו, כפי שנאמר **"וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם כֹּלֵי מִשֶׁה בְּזִיּוּרוֹ עָמַד בְּפָרֶץ לְפָנָיו לְהַשְׁיִיב זִמְתּוֹ מִתְּשׁוּבֹת"** (תהלים קו, כג) כיצד הגיעו למצב שפל כל כך?

רבי יהודה הלוי בספר הכוזרי והרמב"ן הסבירו שניהם שהבור לא היה כל כך עמוק כפי שנראה במבט ראשון; עם ישראל לא עבדו עבודה זרה ממש, אין אדם בר דעת שיאמין שעגל שנברא כעת הוציא אותם ממצרים שלושה חודשים לפני כן. עם ישראל לא טענו שאין אלוקים ח"ו, טענתם היתה: **"כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלֵנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מִה הָיָה לוֹ"** (שמות לב, א) **"היו מבקשין משה אחר, אמרו: משה שהורה לנו הדרך ממצרים ועד הנה, שהיו המסעים ע"פ ה' ביד משה, הנה אבד ממנו; נעשה לנו משה אחר שיורה הדרך לפנינו ע"פ ה' בידו"** (הרמב"ן שם) משה רבינו היה האיש אשר השכינה שורה עליו; הוא לא היה אלוקות אלא שהקב"ה עשה ניסים על ידו. עם ישראל חשבו שאם משה איננו מוכרחים להכין תחליף - מקום חדש להשראת שכינה שורה להם את הדרך ילכו בה, ואעפ"כ עשיית העגל נחשב להם כחטא חמור.

השאלה המתבקשת היא כיצד בני ישראל הגיעו לחטא חמור כל כך? מה הביא אותם לטעות טעות כזאת שכמעט ושילמו עליה בחייהם?

אומר הרב: הכל התחיל בטעות בחישוב השעות; לפי החשבון שערכו עם ישראל משה היה צריך לרדת מההר עכשיו ולא מחר (עיין רש"י שם) והנה עברו שש שעות מהיום ומשה לא הגיע והתחילו הספיקות, הם ידעו שכל מה שמשה הבטיח הוא קיים, כשאמר בחצות הלילה אכן היה בחצות הלילה וכשאמר בחצות היום היה בחצות היום, אולם כעת הם רואים שהזמן שהוא קבע להם הגיע והוא איננו, 'ומה יהיה אתנו? מי יביא אותנו לארץ ישראל? המן יורד בזכות משה, אם כן מה נאכל מחר בבוקר? בזכות מי ירד המן מכאן ולהבא?' הספיקות והחרדות חדרו עמוק אל תוך לבם והשטן

השלים את המלאכה: הראה להם מיטתו של משה וכולם ראו שהוא מת.

אומנם מסתבר שהשטן לא הצליח לשכנע אותם לגמרי שכן עם ישראל לא אמרו 'משה מת' אלא 'לא ידענו מה היה לו', אך הוא הצליח להפחיד אותם בעוצמה גדולה כל כך עד שהדמיון גבר על השכל. הם פחדו להישאר בלב המדבר ללא מנהיג ואולי גם ללא מזון; אם היו פועלים על פי השכל הרי שהפחד לא היה משתלט עליהם, שכן השכל אומר שאם אכן משה מת הקב"ה ידאג שאהרון או אחד מגדולי חכמי ישראל ינהיג אותם; לא היתה שום סיבה המתקבלת על הדעת לחשוב שלאחר ניסים רבים כל כך הקב"ה יזניח אותם, אולם הבהלה מחריבה את הנפש וכפי שאמרנו הדמיון גבר על השכל וההחלטה התקבלה בפזיזות בגלל הבהלה. כמובן שאסור לנו לדון את דור המדבר, דור דעה ששמעו את הדיבור מפי הגבורה אלא שכל מטרנתו היא ללמוד לקח לגבינו עד כמה צריכים להיזהר שלא לקבל החלטות בפזיזות ומתוך בהלה.

דוד המלך אומר: **"עֵשֶׂר הַמַּעֲלֹת בְּשׁוֹב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּזֹלָמִים"** (תהלים קכו, א) שואל הרב שמחה זיסל מקלם: מה פשר הביטוי 'היינו כחולמים'? הנכון היה לומר 'נהיה כחולמים' שכן המדובר הוא לעתיד לבוא.

והנה הוא מסביר בדרך משל: פעמים אדם חולם שמרביצים לו מכות רצח ופתאום הוא מתעורר ומגלה שהיה רק חלום. כך יהיה לעתיד לבוא, בשוב ה' את שיבת ציון יתברר שכל הצרות שבאו עלינו בעולם הזה לא היו אלא חלום, וכפי שאומר החזן לפני תפילת מוסף בימים נוראים (לפי נוסח אשכנז) **"וכל צרות ישראל הפוך נא לששון ולשמחה"**; אין הכוונה שבמקום צרות יהיו ששון ושמחה אלא שהצרות עצמן יהפכו לששון ולשמחה. אילו עם ישראל במדבר היו חושבים בדרך זו הרי שהיו לוקחים את הדברים בפרופורציה ובאים ושואלים את אהרון מה לעשות וכיצד להתנהג.

ואכן זה בדיוק מה שמשה אמר להם לעשות במקרה הצורך: **"וְהָיָה אֲהָרֹן וְזוֹזֵר עִמָּכֶם מִי בַעַל דְּבָרִים יִצֵּט אֲלֵהֶם"** (שמות כד, יד) אהרון וחור היו שוקלים מה לעשות בהמשך במקרה חירום, אולם הם לא באו "אל" אהרון אלא באו "על" אהרון והכתיבו לו בכוח מה לעשות **"וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֲהָרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכּוּ לְפָנֵינוּ"** (שם לב, א) כלומר הם כבר החליטו מה לעשות, הם רצו תחליף למשה.

חז"ל הסבירו שעם ישראל פנו לחור תחילה בבקשה לעשות את העגל והוא סירב, ולכן הרגו אותו. כך דרשו מהפסוק: **"וַיֵּרָא אֲהָרֹן וַיִּבֶן מִזְבֵּיחַ לְפָנָיו"** (שם ה) **"אהרן ראה חור בן אחותו שהיה מוכיחם והרגוהו וזהו 'ויבן' (לשון בינה) מזבח לפניו 'ויבן מזבח לפניו' (רש"י).**

והנה לא מצינו תביעה כל שהיא מעם ישראל על שפיתו דמו של חור, וידוע שהקב"ה מאוד מקפיד על שליחת יד בצדיקים, מדוע אם כן אין שום תביעה עליהם על כך? אומר הרב: באותה שעה עם ישראל היו כה מבוהלים עד שהבינו שאין פתרון אחר לצאת מהמדבר אלא על ידי עשיית מנהיג שתשרה עליו שכינה, ועל כן כשחור סירב לדרישתם הם דנו אותו בדין רודף שכן לטענתם הוא מסכן אותם.

מסוגיה זו נלמד לקח כיצד להתנהג בעת צרה על מנת שלא להיכשל באיסורים. הקב"ה יראה לנו נפלאות כמו שבימים ההם בזמן הזה.

שבת שלום יצחק חלבה

לעילוי נשמת אאמו"ר אברהם (אלברטו) בן מרים חלבה, יוסף הכהן בן קלרה, מרשין בן ברנרדו, מנחם מבשר בן הרב דוד ואסתר הי"ד, אליהו בן עישה, חיים יוסף בן שרה, יעקב בן נעומי, יצחק בן חנה, דוד חי בן יפה, שלמה בן כזאלה, מרת אמי אולגה בת קלרה, חנה דינה בת מנחם, חיה אסתר בת יעקב אריה, ציפורה בת מסעודה, רחל בת יעקב רודובצקי ת.נ.צ.ב.ה.

המעוניינין לקבל כל שבוע את העלון בדואר אלקטרוני ניתן לשלוח בקשה למייל: jalabe2013@gmail.com ללא תשלום לויכחי הרבים

השיחה נערכה על פי הבנתו של העורך. כל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד